

Guia **didàctica** de lectura

Meteora

Nocturn de Sant Felip Neri

© Sebastià Bennasar, 2013

© de l'edició, Editorial Meteora, SL
Gran Via de les Corts Catalanes, 794, ent. 1a
08013 Barcelona
Tel. 93 265 56 54
contacte@editorialmeteora.com
www.editorialmeteora.cat

FITXA TÈCNICA DEL LLIBRE

- Pàgines 232
- Format 15,3 x 22 cm
- ISBN 978-84-92874-70-5
- A partir de **15 anys**

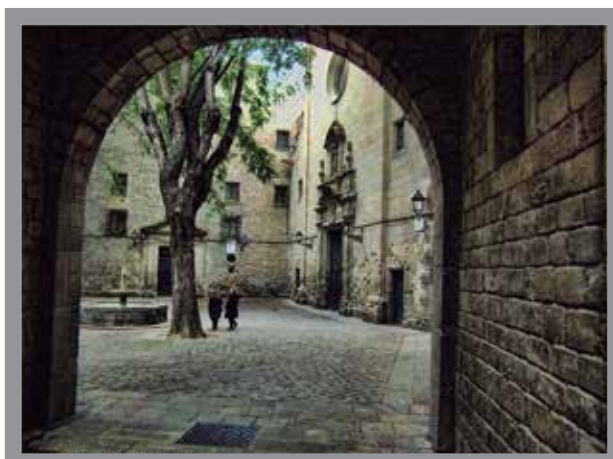
GUIA DIDÀCTICA DE LECTURA

- Coordinació i grafisme: Editorial Meteora SL

Nocturn de Sant Felip Neri

ÍNDEX DE LA GUIA DIDÀCTICA DE LECTURA

• Introducció	4
• L'autor	5
•• Com escriu i recursos principals	6
Nocturn de Sant Felip Neri	
•• Sinopsi argumental	9
•• Personatges principals	10
• Exercicis	11
•• Bloc 1. Llengua i literatura	12
•• Bloc 2. Història, filosofia, ciutadania	13

INTRODUCCIÓ

La novel·la *Nocturn de Sant Felip Neri*, de Sebastià Bennasar, entronca plenament en la cultura universal des d'una petita plaça de Barcelona que es converteix en un escenari on conflueixen molts mons. D'una banda tenim el de la Clara Bertran, la darrera hereva d'una nissaga barcelonina, afectada per una malaltia que li impedeix que li toqui la llum del sol i, a més, cega. De l'altra un immigrant, en Franz Bogdanovic, violinista, ferit a la guerra de Bòsnia. I en tercer lloc en Carles, un escriptor jove que sobreviu fent feinetes mal pagades i que serà el vincle d'unió entre els dos personatges anteriors quan la Clara li encarrega que escrigui la història d'en Franz.

Així, a través d'aquests tres personatges, es construeix un gran al·legat a favor de la cultura i en contra de la barbàrie de les guerres, precisament des d'una plaça que és un símbol del que suposen els bombardeigs indiscriminats: Sant Felip Neri, on encara són ben visibles a la façana de l'església els impactes de metralla de la Guerra Civil espanyola.

Nocturn de Sant Felip Neri és una lectura idònia per interrogar-nos sobre la construcció de les identitats, sobre el valor de les persones i sobre el paper de la cultura en aquest món canviant, a la vegada que és una crítica àcida i punyent sobre la Barcelona contemporània. Una lectura que considerem molt adequada per al darrer curs d'ESO i també, i molt especialment, per als **cursos de batxillerat**, en assignatures com Llengua i Literatura Catalana, Filosofia i Ciutadania, o en les optatives d'Història del Món Contemporani, Literatura Catalana o Literatura Universal.

Booktràiler de *Nocturn de Sant Felip Neri*

<http://www.youtube.com/watch?v=C91lwvge6B8>

Llibret promocional de la novel·la amb fragment

<http://www.editorialmeteora.com/upload/libros/LlibretNocturn.pdf>

L'AUTOR

Sebastià Bennasar (Palma, 1976) és periodista i escriptor. Llicenciat en Humanitats (2009) i Màster en Història del Món (2011) per la Universitat Pompeu Fabra, va entrar a treballar al *Diario Baleares* l'estiu de 1994, i va viure la transformació en *Diari de Balears*. Va treballar-ne a la redacció fins a la tardor del 2005 i en aquests onze anys va fer de tot: redactor de cultura, societat, reportatges, crònica negra, política municipal... I des del febrer del 2003 fins que marxà va ser-ne el cap de Cultura i Societat. Hi ha fet crítica literària des de 1999 i hi ha escrit articles d'opinió i entrevistes culturals fins a l'actualitat. Com a periodista ha col·laborat ocasionalment en altres mitjans escrits com *Avui*, *El Temps* o *El Triangle* i en revistes com *Barcelona Metròpolis* o *Altair*. També ha estat col·laborador habitual d'Ona Mallorca.

Actualment es dedica a fer tasques editorials, informes de lectura, periodisme *freelance*, traduccions, organitza festivals literaris, imparteix cursos d'escriptura i, naturalment, escriu els seus llibres.

Fins ara ha publicat 22 obres en solitari, que es reparteixen de la manera següent: dos llibres de poesia (el darrer és *Breu Blues de València*, El Gall, 2007); tres llibres de relats breus (entre els quals *El dia de l'alliberament*, Documenta Balear, 2006); vuit llibres de no ficció (on destaca *Pot semblar un accident, la novel·la negra i la transformació dels Països Catalans, 1999-2010*, Meteora), sis novel·les negres (la darrera *El país dels crepuscles*, Alrevés, 2013) i tres novel·les. *Nocturn de Sant Felip Neri* (Meteora, 2013) és el seu darrer llibre publicat.

Si el voleu conèixer millor el trobareu a Facebook, a Twitter, a la Wikipedia i en aquest bloc:
<https://sebastiabennasar.wordpress.com>

També podeu llegir la llarga entrevista que li va fer Manel Haro sobre els seus darrers llibres *El país dels crepuscles* i *Nocturn de Sant Felip Neri* aquí:

<http://www.llegirencasdincendi.es/2013/04/sebastia-bennasar-autor-del-pais-dels-crepuscles-i-nocturn-de-sant-felip-neri>

• Com escriu i recursos principals •

- En l'obra de Sebastià Bennasar s'han de fer algunes distincions segons el gènere literari que treballi: la novel·la, la novel·la negra, l'assaig o l'obra breu.
- Pel que fa a l'assaig, s'hi ha de reconèixer el seu pas per la redacció del *Diari de Balears* i per altres mitjans de comunicació com a *freelance*. Molt sovint els seus llibres de no ficció són investigacions periodístiques fetes amb rigor que ultrapassen l'extensió habitual del que permet un mitjà de comunicació en paper avui en dia. Bennasar ha manifestat en més d'una ocasió que «avui en dia bona part del bon periodisme es fa en llibres i a Internet», i a aquesta tasca ha dedicat part de la seva obra, més en forma de reportatge o de llargues entrevistes.
- Hi ha, però, dos llibres en què ha fet un petit gir de tendència i ha passat a analitzar fenòmens amb més profunditat. El primer que destacaria és *La primavera dels indignats* (Meteora, 2011). Aquest llibre, que va ser el primer d'aparèixer en català sobre el fenomen dels indignats i que se centra de forma especial en la vessant catalana de les protestes de maig d'aquell any, combina d'una banda la immediatesa periodística amb la voluntat d'interrogació, de plantejament de tesi. En aquest cas l'autor s'interrogava sobre si el moviment dels indignats era un assaig d'una nova manera de fer política.
- L'altre assaig en què defensa una tesi és *Pot semblar un accident. La novel·la negra i la transformació social dels Països Catalans, 1999-2010*. En aquesta ocasió Bennasar aprofita el seu llibre per a tres coses essencials: fer una radiografia de la novel·la negra en català més contemporània, determinar algunes problemàtiques socials dels Països Catalans i veure com s'han tractat des de la literatura immediata i sobretot des de la novel·la negra; i finalment oferir una mirada contemporània de la realitat del país a través de la literatura.
- Els tres llibres de relats breus que ha publicat fins al moment (bona part de l'obra d'aquest gènere està esparsa en nombroses publicacions col·lectives) mostren clarament l'evolució de l'autor. Així, dels contes primigenis de *A la sabana no hi ha temps per a la compassió*, del 2002, on es veuen les provatures de l'escriptor i la recerca de la seva veu, arribem a *El dia de l'alliberament* (2006), la seva obra més reeixida en aquest camp, on els contes ja mostren una clara evolució: les històries estan més trenades, els contes flueixen amb més ritme i prefigura una evolució en el gènere que es desenvolupa sobretot en els darrers anys i on es veuen alguns dels temes que també apareixen a les novel·les: la passió per la història i la cultura, una certa recerca de les situacions derivades de l'atzar, i la crítica social. L'escriptor no ha deixat de conrear en cap moment aquest gènere literari i en són una prova la publicació en premsa, l'estiu del 2006 i 2007, de nou relats durant el mes d'agost, la publicació a *Barcelona Review* com també la participació en volums col·lectius com *Crim.cat*, *Salou 6 pretextos* o *Els caus secrets*, i en obres derivades de distints certàmens literaris, ja com a guanyador o com a finalista.

- Bennasar ha desenvolupat també una faceta important de novel·lista de gènere negre, amb sis novel·les publicades fins al moment. En aquest sentit l'hem d'emmarcar en el conjunt de la tradició de novel·la negra catalana i ha creat dos personatges serials. En les obres destaca el fet que la violència sigui prou explícita, fet que l'entronca amb la tradició del corrent nord-americà anomenat *hard-boiled*, tot i que sembla clar que els seus referents estan molt més a prop del model cinematogràfic de Tarantino que no pas dels models exclusivament literaris.
- El primer dels seus personatges serials és Andreu Julià, un periodista que treballa a Mallorca i investiga casos que passen a l'illa. La seva darrera aparició (en total surt a tres novel·les) és a *La mar no sempre tapa* (2011), llibre guanyador del premi de narrativa Vila de Lloseta. Les novel·les protagonitzades per Julià serveixen per mostrar una altra cara de Mallorca, molt més fosca i allunyada de la imatge per a turistes que es té d'aquesta illa mediterrània. Així, la corrupció política i l'urbanisme incontrolat, el desenvolupament salvatge o els nous rics són esbudellats per la ploma de Bennasar, a la vegada que intenta defensar i mantenir alguns valors que, segons l'escriptor, haurien de perdurar, i recupera paisatges encara allunyats de la voràgine destructora.
- El segon gran protagonista de les obres de gènere de Sebastià Bennasar és el comissari Jaume Fuster, que viu en un procés de transformació important: comença essent comissari de la policia nacional a València (*Jo no t'espere*, 2008), passa als mossos d'esquadra però ocupant una categoria inferior, inspector (*Mateu el president*, 2009), i finalment recupera l'antic rang (*El país dels crepuscles*, 2013). El personatge ret homenatge a l'escriptor Jaume Fuster, considerat juntament amb Manuel de Pedrolo el pare de la novel·la negra en català.
- En aquestes obres Bennasar situa l'acció al continent, en el primer cas a València durant la visita del papa Ratzinger, en la segona a Barcelona on un grup radical d'extrema dreta vol matar el president del Barça per ser massa independentista, i en la tercera als Pirineus, a la Vall de Boí, on un assassí en sèrie elimina gent per complir una vella profecia medieval. Així complementa territorialment les aventures d'Andreu Julià, el periodista, que no es mou de Mallorca. Aquest ventall de personatges el permet abastar la totalitat del territori de parla catalana, perquè un dels seus objectius és fer la crítica social contemporània del conjunt del país, aplicant la seva teoria que diu que «la novel·la negra és la gran novel·la social del segle XX».
- Les novel·les de Sebastià Bennasar que no són de gènere les hauríem d'incloure en una categoria diferent, que podríem anomenar «novel·les culturals». La història i la literatura en són alguns dels vincles principals i marquen en bona part els personatges i les accions que hi discorren. El 2006 l'escriptor va publicar *Els blaus de l'horitzó*, ambientada en la Revolució dels Clavells en la primera part i en els mateixos dies trenta anys més tard. En aquest cas hi ha una profunda reflexió sobre la història, la

fotografia i el periodisme. El 2007 va ser el torn de *Connie Island*, on reflexiona sobre el paper de les paraules com a fórmula d' enamorament en una història que també té Portugal com a escenari, però en la contemporaneïtat. Pel llibre desfilen escriptors reals i també pintors, i una noia de les Açores que ho deixa tot per anar al continent i trobar-se en algun moment amb Antonio Lobo Antunes. El 2013, una barreja d'història, literatura, periodisme i de reflexions sobre la guerra i la ciutat de Barcelona són els eixos principals de *Nocturn de Sant Felip Neri* (Meteora), obra que centra aquesta guia i que té com a escenaris principals la capital catalana i Sarajevo. I el 2014 apareixerà *Badia de Mindelo* on el món de la cultura se simbolitza a través de les biblioteques i la música en un escenari prou diferent: les illes de Cap Verd.

- Així, doncs, podem concloure que Sebastià Bennasar emprà diferents estratègies narratives per enfrontar-se a les seves obres. En primer lloc, el periodisme barrejat amb tècniques universitàries d'investigació per als assaigs; segonament, una profunda reflexió social, un homenatge als clàssics del gènere (sobretot catalans i de la tradició mediterrània o del desencant) i la mostra de la violència explícita per a les novel·les de gènere negre; i en tercer lloc, la indagació en el valor de la cultura entesa en sentit ample –història, periodisme, fotografia, literatura, música, ensenyament– per a les seves novel·les. I una barreja de tot plegat per als relats breus.

NOCTURN DE SANT FELIP NERI

Sinopsi argumental

- Clara Bertran és una noia que viu en un gran casalot de la plaça barcelonina de Sant Felip Neri. És la darrera supervivent d'una nissaga catalana en decadència i està afectada per una malaltia que li ha provocat ceguesa i que impedeix que li toqui la llum del sol. Com a resultat de la història dels seus avantpassats, la Clara té una important biblioteca privada amb llibres que li llegeix la Manuela, una criada que és a la casa des que de jove va arribar d'Andalusia.
- Cada matí, la Clara sent la música que interpreta a la plaça el violinista Franz Bogdanovic, un ferit de la guerra de Bòsnia que havia arribat a ser primer violí de la jove orquestra simfònica del seu país i que havia estudiat Història de l'Art a la universitat. La Clara vol conèixer la història d'en Franz i, per això, demana ajuda a la Manuela, que contacta amb un llibreter de vell amic seu, l'Enric.
- Aquest llibreter troba un jove escriptor que sobreviu amb prou feines de la literatura i dels encàrrecs editorials, en Carles. Ell serà l'encarregat d'escriure la història d'en Franz per a la Clara. Com a contraprestació tindrà un sou, que li pagarà el llibreter. La Clara oferirà deu llibres de la seva valuosa biblioteca a l'Enric, com a pagament per la gestió. Així serà com en Carles coneixerà en Franz, que estarà disposat a explicar la seva turmentada història a Bòsnia i, també, la seva visió d'una altra Barcelona, molt més dura i fosca, molt més real, potser, de la que coneixem habitualment.

NOCTURN DE SANT FELIP NERI

Personatges principals

- **Clara Bertran**

Noia jove, darrera hereva d'una antiga nissaga barcelonina. Viu en un casalot de la plaça de Sant Felip Neri. Una malaltia li impedeix que li pugui tocar la llum del sol. És cega.

- **Franz Bogdanovic**

Violinista que va en cadira de rodes. Ferit a la guerra de Bòsnia. Era historiador de l'art.

- **Carles**

Escriptor. Escriu la història d'en Franz per encàrrec de la Clara. Viu en un petit pis del Barri Gòtic. Sobreviu com pot de la literatura.

- **Manuela**

Minyona de la Clara Bertran. D'origens andalusos, era mestra quan va emigrar cap a Barcelona. Ha cuidat la Clara des que va néixer.

- **Enric**

Llibreter de vell. S'encarrega de contractar en Carles. Té una relació íntima amb la Manuela.

EXERCICIS

- Tot i que en bona lògica cada exercici es podria aplicar en tots els àmbits educatius, en aquesta guia didàctica s'han separat en dos grans grups, els que afecten més a qüestions de **llengua i literatura** i els que, d'altra banda, s'enfoquen més des de la perspectiva d'**història, filosofia i ciutadania**.
- No s'inclouen solucionaris perquè la gran majoria de preguntes permet una resposta múltiple i oberta, i perquè l'objectiu principal és estimular el debat i la reflexió, tant des del punt de vista personal com col·lectiu.

Bloc 1. Llengua i literatura

1. Bona part del llibre està narrada en segona persona.
  - *Coneixes altres exemples de narrativa en aquesta persona verbal?*
  - *Quin efecte et provoca com a lector?*
2. El narrador usa sovint algunes modalitats de la variant dialectal mallorquina.
  - *Podries detectar-ne algunes i explicar-les?*
3. A la novel·la hi ha bastants fragments de diàleg, però es presenten nus, sense acotacions.
  - *Què en penses? T'agrada que siguin els personatges que parlin per si mateixos o preferiries alguna anotació per part del narrador?*
4. En alguns moments del llibre hi ha una crítica explícita a la ciutat de Barcelona.
  - *Quins són els camps semàntics que utilitza l'autor per expressar la seva indignació? Els trobes adequats, o et sobten?*
5. La ciutat de Sarajevo sota la guerra ocupa una part important del llibre.
  - *Quins creus que són els recursos emprats per a la seva recreació?*
6. La metaliteratura és aquell mecanisme amb el qual un escriptor parla d'altres llibres o inclou fragments d'altres novel·les dins la novel·la principal.
  - *Creus que aquesta és una novel·la metaliterària?*
7. Al llarg de l'obra se citen molts altres llibres.
  - *Quins són?*
  - *Els coneixes? Els has llegit?*
  - *Amb quina voluntat creus que els cita, l'escriptor, en la novel·la?*
8. La Manuela, andalusa d'origen, va aprendre català durant el franquisme assistint a classes clandestines.
  - *Creus que el català és una llengua d'integració per als nouvinguts? Per què?*
9. Al llibre hi ha un homenatge al poeta Vicent Andrés Estellés, de qui Joan Fuster va dir que era el poeta del segle xx més important al País Valencià.
  - *Quins són els teus poetes preferits?*
  - *Què ha de tenir un poema perquè t'emocioni?*
10. La majoria de personatges del llibre tenen un gran amor pels llibres.
  - *Ho entens? Hi estàs d'acord?*
  - *Què suposa per a tu la lectura?*
  - *Creus que serà útil per al teu futur professional? I per a la teva vida?*

Bloc 2. Història, filosofia, ciutadania

1. En el llibre, un dels principals escenaris és la plaça de Sant Felip Neri, indret que va ser bombardejat durant la Guerra Civil. Un exercici possible de memòria oral seria la recuperació per part dels alumnes del record dels bombardeigs, consultant avis, familiars, gent gran, veïns o coneguts que potser els van viure o en poden aportar testimoni, i preguntant-los la seva remembrança dels fets (persones entre 80 i 90 anys).
  - *Quins són aquests records i com són?*
  - *Què en sàbies, dels bombardeigs de Barcelona?*
  - *I de la Guerra Civil?*
  - *És un tema que has sentit parlar a casa?*
  - *Què et sembla el testimoni que has recollit?*
2. La guerra dels Balcans és un dels conflictes més complicats de la història contemporània. Va tenir lloc de 1991 a 1995 en països que són a menys de dues hores d'avió de casa nostra.
  - *Què en sabeu, d'aquesta guerra?*
  - *A la ciutat de Sarajevo es va produir un gran setge. Coneixeu altres setges històrics? Quins? En quin context?*
  - *Quina mena d'Estat i quin règim polític va tenir Iugoslàvia abans de la guerra de Bòsnia?*
3. La guerra dels Balcans també va canviar radicalment el mapa d'Europa.
  - *Quins nous estats sorgiren en una primera fase?*
  - *Què en sabeu, d'aquests estats?*
4. També com a resultat del conflicte s'ha produït una de les modificacions de fronteres més recents, amb la independència de Kosovo.
  - *Ha estat reconeguda per l'Estat espanyol?*
  - *Què creus que motiva aquesta decisió?*
  - *Pot haver-hi paral·lelismes a casa nostra?*
5. L'autor fa una crítica molt forta de la ciutat de Barcelona al llarg de la novel·la.
  - *Què és la teva ciutat o el teu poble per a tu?*
  - *Creus que els escriptors han d'alertar sobre els processos de degradació del seu entorn?*
  - *Què creus que significa ser ciutadà?*
  - *L'autor se centra especialment en el Barri Gòtic de Barcelona, el coneixes?*
  - *Què canviaries del lloc on vius?*
6. Al llibre apareixen un seguit de personatges que podríem considerar exclosos socials (ferits de guerra, captaires, lladres, prostitutes...)
  - *Creus que l'autor exagera en el seu retrat d'aquests sectors marginats?*